

Yıldıray BULUT¹

**ORHAN VELİ KANIK’IN ŞİİR ANLAYIŞI İLE ŞİİRLERİNDE AŞK
VE ÖLÜM TEMİ**

Özet

Cumhuriyet devri şairlerinden Orhan Veli Kanık, kendine özgü üslubuyla, içinde ironiyi, mizahı ve samimiyeti barındıran, sade dille şiirler ortaya çıkarmış ve yaşadığı dönemde genç şair adaylarının ilgi odağı hâline gelmiştir.

Yazdıkları için lehinde ve aleyhinde pek çok görüş bulunan şair, şiir macerası içinde önceleri geleneğin yanında yer alıp eski tarz ürünler ortaya koymuş, daha sonra ise geleneğin tam karşısında durarak Garip hareketi olarak adlandırılan hareketin öncülerinden biri hâline gelmiştir. Şair, söz konusu şiir anlayışında, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu ile birlikte yürümüştür. Halkın anlayacağı bir dille; şiire her şeyin konu olabileceği fikrinden hareket ederek, çoğunlukla aşk, başlangıç fikriyle bütünleşen ölüm, yaşama sevinci, çocukluk günlerine özlem gibi konuları işleyen; içinde edebî sanatları, vezin, kafiye gibi ölçü birimlerini reddeden şiirler yazan Orhan Veli Kanık’ın ülkemizin şiir çizgisinin yönünü değiştirdiği yadsınamaz bir gerçektir.

Bu çalışmada şairin, kendi görüşlerinden hareketle şiir anlayışı ve şiire bakış açısı üzerinde durulacak, onun aşk ve ölüm temini işleyen şiirleri özel olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Orhan Veli Kanık, Garip Hareketi, Aşk, Ölüm

**ORHAN VELİ KANIK’S POETRY STYLE AND LOVE AND DEATH
THEME IN HIS POEMS**

Abstract

Orhan Veli Kanık, one of the poets of Republican are, writes poems that contains irony, humor, sincerity with his own style and was focus of interest of young contemporaries.

Orhan Veli cut both ways and at the beginning he was favor of traditional style but later on he was against it and thus he was pionner names of “Garip” movement.

¹ Dr., Bartın Üniversitesi, Türk Dili / Yeni Türk Edebiyatı ABD., yildiraybulut@hotmail.com

Melih Cevdet Anday and Oktay Rifat Horozcu were together with the poet. He wrote about love, death, joy of life, missness for childhood with a simple style for society as he thought that everything may be topic of a poem and it is a fact that he creates a new understanding about poetry with his poems that are against to literary arts, meter and rhyme in our country.

In this study, it will be focused on his understanding of poetry and his love and death theme poems will be analysed.

Key words: Orhan Veli Kanık, Garip Movement, Love, Death

GİRİŞ

Orhan Veli Kanık (13 Nisan 1914-14 Kasım 1950, doğ. ve ölm. İstanbul), Cumhuriyet devri şairlerindedir. (Necatigil: 2007: 241) Hem yaşadığı dönemde hem de daha sonraki dönemlerde adından sıklıkla söz ettiren ve başka şairlere ve şair adaylarına da ilham kaynağı olmayı başaran şair, dili kullanışı ve üslupta meydana getirdiği yenilikler sayesinde mevcut ününü kazanmıştır. “Orhan Veli başarılı ve usta bir Cumhuriyet devri şairidir. Türk diline yeni bir bakış getirmiştir. Ayrıca şiirin yapısını, dilini ve üslubunu da değiştirmiştir. Orhan Veli, Türkçeyi iyi bilen ve kullanan şairlerdendir. Bu yüzden hayat görüşünü şiirinde ustaca ifade edebilmiştir. (Ercilasun, 1994: 5)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü öğrencisi olan Kanık, 1935 yılında eğitimini yarıda bırakıp Ankara’ya gelmiş ve 1936’dan 1942’ye kadar PTT Umum Müdürlüğünde çalışmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosunda memurluk yaptıktan sonra, vefatının gerçekleştiği 1950 yılına kadar, “Yaprak” dergisini çıkarmıştır. (Necatigil: 2007: 241) Dergi, Kanık’ın siyasi, sosyal ve edebî fikirlerini içeren yazılarını içermesi bakımından oldukça önemlidir. Yaprak dergisinin 28 sayı kadar çıktığı ve yayında olduğu dönem, Garip hareketinde yer alan şairlerin şiir etkinliklerinin en yoğun süreci olma özelliği taşır. (Sazyek, 2006: 243) Garip Hareketi, Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday’ın o yıllardaki şiir görüşünü ortaya koyan şiirlerinden bir kısmını Garip (1941) adıyla yayımlamalarıyla başlayan şiir hareketine verilen isimdir. (Enginün, 2008: 86)

Orhan Veli Kanık, yazdığı şiirlerde, eski şiirin kurallarını yıkmaya cesaret edebilmesinin ve dilce de halk tarafından rahatlıkla anlaşılabilmesinin de verdiği etki ile, sağlığında adından en çok söz ettiren; Ahmet Haşim ve Yahya Kemal gibi şiirde eskiye yakın duran şairlerden dahi övgüler almayı başaran şairlerden biri olmuştur. Eski şiir özelliklerini taşıyan şiirleri de bulunmasına rağmen, şiirde yeni bir çığır açmayı denemiş, her dönemde olduğu gibi, yeniliğe alışmayan ve onu yadırgayanlar tarafından eleştirilere maruz kalmış; fakat bu eleştirilere kulak asmayarak, hatta bazılarına cevap dahi vermeyerek, şiirinin genel özelliklerinden biri olan hayatı alaya almayı, bu doğrultuda da sürdürerek kendine ayrı bir şiir vadisi oluşturmuştur. Ercilasun’a göre Orhan Veli, hayatla, hatta kendisiyle alay eden bir şairdir. Bu hayat görüşü, inançsızlık, boşluk ve hiçlik duygusu üzerine oturtulmuştur. (Akt. Aytaş, 1995: 1056)

Bilge Ercilasun ayrıca Orhan Veli’nin sayılı İstanbul şairlerinden biri olduğunu ifade eder. Nedim ve Yahya Kemal’de olduğu gibi, onun tarafından da İstanbul’un başlıca temlerden biri olarak kullanıldığını ifade eder. “Şairin İstanbul şiirleri, edebiyatımızda kendi türünün en güzel örneklerindedir. Yahya Kemal gibi, Orhan Veli de İstanbul’un coğrafyasını işlemiştir.” der. (Akt. Aytaş, 1995: 1056)

Orhan Veli'nin sağlığında beş şiir kitabı çıkmıştır. Bunlar: Garip (1941), Vazgeçemediğim (1945), Destan Gibi (1946), Yenisi (1947), Karşı (1949) isimlerini taşır. Ölümünden sonra ise bu beş kitap ve çeşitli dergilerde yayımlanmasına rağmen kitaplarına almadığı şiirleri ve hiçbir yerde yayımlanmamış diğer şiirleri bir araya getirilerek Orhan Veli Bütün Şiirleri adıyla yayımlanmıştır. (Bağcı, 2001: 243) Bu çalışmada bu kitabın Eylül, 2012 baskısındaki şiirler esas alınacaktır.

Orhan Veli Kanık'ın Şiir Anlayışı

Birinci Dünya Savaşı'nın başında doğan ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında ölen ve kısa yaşamına iki Dünya savaşı sığdıran Kanık'ın şiirleri genel hatlarıyla iki başlık altında değerlendirilebilir:

- 1) Geleneğin devamı niteliğindeki şiirleri.
- 2) Geleneğin dışına çıkan yeni şiirleri.

Kanık, geleneğin devamı niteliğindeki şiirlerinde ıstıraplı, yalnız, karamsar bir şair olarak okurlarının karşısına çıkarken Garip ve Garip sonrası şiirlerinde, umutlu, coşkulu ve yaşama sevinciyle dolu bir şair olarak kendini gösterir. (Yılmaz, 2011: 258) Bu çalışmada özellikle ikinci dönemde yazdığı şiirler üzerinde durulacaktır.

Şair, "Ben Orhan Veli"² adlı şiirinde kendisini şöyle tarif etmiştir:

"Ben Orhan Veli,

"Yazık oldu Süleyman Efendiye"

Mısra-ı meşhurunun mübdii.." (Kanık, 2012: 216)

Orhan Veli, "Kitabe-i Seng-i Mezar" adlı şiirinde, şiire her şeyin konu olabileceği fikrini savunduğunu, şiir içinde "nasır" kelimesini kullanarak ispatlamıştır:

"Hiçbir şeyden çekmedi dünyada

Nasırdan çektiği kadar;

Hattâ çirkin yaratıldığından bile

O kadar müteessir değildi;

Kundurayı vurmadiğı zamanlarda

Anmazdı Allah'ın adını,

Günahkâr da sayılmazdı.

Yazık oldu Süleyman Efendi'ye" (Kanık, 2012: 45)

Şairin bu beklenmedik kullanımı dönemin pek çok önemli edebiyat ve fikir adamını fikir ayrılığına düşürmüştür. Bu şiir için Nurettin Artam ve Orhan Seyfi Orhon aleyhte, Nurullah Ataç ve Şevket Rado ise lehte görüş belirtirler. (Ay, 2009: 1253) Şiirle ilgili en sert eleştiriyi ise Yusuf Ziya Ortaç yapar: "Vezin gitti, kafiye gitti, mana gitti... Türk şiirinin berceste mısraı diye (Yazık Oldu Süleyman Efendiye!) rezaletini alkışladılar... Göğüslerinde cehennemler yanan sanat cücelerinin kınalar yakıp, ziller takıp şıkır şıkır oynadıklarını gördük! Sanatın

² Orhan Veli'nin defterinde şiirin başlığı yoktur.

darülacezesiyle tımarhanesi el ele verdi, birkaç mecmuanın sahifesinde saltanat kurdular! (...) Ey Türk gençliği!... Sizi bu hayasızlığın suratına tükürmeye davet ediyorum! (Bezirci, 2003: 62) Yusuf Ziya Ortaç, böylesine sert bir çıkış yapmasına rağmen bu çıkış, dönemin genç şiir okurları üzerinde aksi tesir yapmış ve Kanık, hızla okur sayısını artırmaya devam etmiştir:

“Duydum ki merak ediyormuşsunuz
Hususi hayatımı,
Anlatayım:
Evvelâ adamım, yani
Sirk hayvanı falan değilim.
Burnum var, kulağım var,
Pek biçimli olmamakla beraber.” (Kanık, 2012: 216)

Görüldüğü üzere Kanık, şiir dilini oldukça sade ve yalın tutmaya gayret etmiş ve halkın anlayabileceği bir dil ile şiirler yazmaya gayret etmiştir. Şiir dilinin nesre benzemesi ve vezin, kafiye, teşbih gibi sanatlardan uzak duruşu konularında şu fikirleri savunmuştur:

“ ‘Şu şiir beş okka güzel, öteki yarım derece fena, şu münekkit üç metre anlıyor, beriki dört santim noksan anlıyor,’ diyemiyorsun. Bu iş kimin aleyhine acaba? Kim bilir, böyle bir ölçünün olmasını belki de onlar benden çok isterler. Evet mutlaka benden çok isterler. Zaten, ‘Bunda ne vezin var, ne kafiye, ne teşbih, ne istiare, ne mecaz, ne mübalağa; demek ki şiir değil,’ diyenler hep o ölçü fikrinin esiri insanlar değil mi? Bütün kıyamet de o ufacık ölçülerinin ellerinden gittiğini görmelerinden kopmuyor mu? Ama ben gerçek şiirin ölçüsünü arıyorum. ‘Vezin yok, kafiye yok, teşbih yok, mübalağa yok; o halde şiir yok,’ diyenin değil, ‘Vezin var, kafiye var, teşbih var, mübalağa var, ama şiir nerede?’ diyecek olanın ölçüsünü.” (Kanık, 2014: 347)

“Bazı mütefekkirlerimiz şiirin kolayca nesir haline sokulabileceğini zannediyorlar. Mesela diyorlar ki: ‘Filanca şiirin satırlarını alt alta yazacağınız yerde yan yana yazın, nesir olur.’ (...) Vezinle kafiye gelen farkın dışında, nesirle nazım arasındaki kolay görünür bir fark da nahiv farkıdır. Ama bu fark da lakırdıyı vezne sokmak, yahut kafiye kelimeyi mısraın sonuna almak zaruretlerinden doğmuştur. Vezinle kafiye ortadan kalkınca dili öyle alt üst etmenin ne manası kalır ki? Vezne bu nahiv acayıpliklerini bertaraf edebilecek kadar hâkim olanların faraza Fikret’in manzumelerini alınız, mısraları alt alta dizeceğiniz yerde yan yana diziniz; manzume, manzume, manzum olmayan şiirlerden daha kolay nesir olur. Şiirle nesir arasındaki farkın alt alta yahut da üst üste dizilişe alakası yoktur.” (Kanık, 2014: 46)

“Evde otururum, masa başında çalışırım.
Bir anne ile babadan dünyaya geldim.
Ne başımda bulut gezdiririm,
Ne sırtımda mühür-ü nübüvvet.
Ne İngiliz kırakı kadar
Mütevazıyım,
Ne de Celâl Bayar’ın

Ahır uşağı gibi aristokrat.” (Kanık, 2012: 216)

Orhan Veli Kanık, siyasi görüşü açısından bariz, keskin bir fikir yapısına sahip değildir. Onun bu anlamda sahip olduğu görüş, memleketin ve milletin ilerlemesi için gerekli olan ne varsa yapılması şeklindedir. Orhan Veli, memlekete ve millete gerek eylemleriyle gerekse fikirleriyle hizmet eden herkesin yanındadır. Bu şahıslara, çıkardığı yayın organlarıyla, yayın organlarında yer alan köşe yazılarıyla, kitaplarıyla gerekli desteği vermeye çalışmıştır. Pek çok kişi tarafından sol görüşe yakın olduğu düşünülen Orhan Veli, bu konudaki söylentilere noktayı şu yazısıyla koymuştur:

“Niçin yanlış anlıyorsunuz, neyi yanlış anlıyorsunuz; bir de onun üstünde duralım: Bizi sol mu sanıyorsunuz? Evet soluz. Ama sol ne demektir? Memleketin kötülüğünü isteyen insan mı demektir? Hayır! Olsa olsa memleketin de bütün insanlıkla beraber, daha ileriye gitmesini isteyen insan demektir. Memleket olsun, insanlık olsun, ileriye, ileri fikirlere inanmak, o fikirleri savunmakla gider. Her memleketini seven kişi, her memleketini seven kurum, bu işe karışmak, bu yolda savaşmak zorundadır. Savaşılacak şeylerin başında, söz temsili yobazlıklar gelir. (...) İleri olmak için, sol olmak için, bu yobazlıkların topuyla savaşmak gerek. Yaprak da ne yapıyor zaten? Gördüğü işlerin başında bu iş, bu savaş gelmiyor mu? (...) Soluz dedim ama solluğu bir başka yönden kabullendim; siz acaba ne düşündünüz de solluğu bize layık gördünüz? Haksızlığa uğramış insanların haklı çıkmalarını istediğimiz için mi? (...) Düşünüyorum, düşünüyorum; akluma bir şey gelmiyor. Gele gele şu geliyor yalnız: Son günlerde, Nazım Hikmet'in serbest bırakılması için çalıştık; bu çalışmalarımızı gazetemize de aksettirdik; Nazım Hikmet sol bir şair olduğu için bu hareketimizi sol bir hareket sanmış olabilirsiniz. Ama Nazım Hikmet meselesi diye yazdığımız yazının manasını anladınız mı? Daha doğrusu o yazıyı okudunuz mu? Okudunuzsa görmüşsünüzdür ki, Nazım Hikmet meselesi bizim için, bir sağlık solluk meselesi değil, bir insanlık meselesidir.” (Kanık, 2014: 265)

“İspanağı çok severim

Puf böreğine hele bayılırım.

Malda mülkte gözüm yoktur.

Vallahi yoktur.” (Kanık, 2012: 216)

Ispanak ve puf böreği gibi ifadeleri şiire sokan Orhan Veli, görüldüğü üzere şiirde klasik biçimlerin dışına hiç çekinmeden çıkmayı arzulamış, böylece de modern Türk şiirinde yeni imkanlar yaratmayı hedeflemiştir. Geleneğin karşısında gerçekleştirdiği direniş, o güne dek yapılmayanın / yapılamayanın yapılmasıdır. Kanık, bu sayede kendi geleneğini kurmuş ve klasik biçimlenmeye son vermiştir. Bir bakıma şiir, Kanık sayesinde, kendi evine bacadan girerek okurların dikkatini çekmeyi başarır. (Korkmaz, 2007: 265) Kendi içerisinde karşıtlığı taşıyan bu anlayış, serbest şiir vadisinde yürümek isteyen şairlerin de önünü açmış ve onlara geleneksel şiirin katı anlayışından uzaklaşma imkânı tanımıştır.

“Yayan dolaşırım,

Mütenekkiren seyahat ederim.

Oktay Rifat'la Melih Cevdet'tir

En yakın arkadaşlarım.

Bir de sevgilim vardır, pek muteber;

İsmi söyleyemem,

Edebiyat tarihçisi bulsun.” (Kanık, 2012: 216)

Orhan Veli, gerçekten de yürüyüş yapmayı - özellikle de İstanbul'un sokakları ve caddelerinde - seven bir şairdir. 1050 yılında bir Kasım gününde bazı işleri için Ankara'ya gelen şair, gece vakti sokakta yürürken bir çukura düşmüş ve başından darbe almıştır. Kanık olayı önemsemez ve İstanbul'a döner; ancak birkaç gün sonra aniden komaya girer ve İstanbul'da vefat eder. (Aydın, 2014: 403)

Şairin de dediği gibi hayatındaki en yakın arkadaşları, uzunca bir süre fikir birliği yaptıkları ve beraber Türk şiirinde bir hareket yarattıkları Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday'dır. Bu üç şairin oluşturdukları hareket Garip hareketi adıyla anılır. Adlarını birlikte yayınladıkları “Garip” (1941) adlı kitaptan alan hareketin bu üç temsilcisi, birbirleriyle Ankara'da ilk gençlik yıllarında tanışırlar. Türlü dergilerde şiirlerini yayımlayan genç şairler, şiirde bir arayış içindedirler. Bu arayış da Garip hareketinin çıkışını hazırlar. (Emiroğlu, 2008: 147) Garip tarzı ilk şiirler Varlık dergisinin 15 Eylül 1937 tarihli sayısında yayınlanır. Orhan Veli Kanık bu süre içinde sadece kendi adıyla değil Mehmet Ali Sel takma adıyla da şiirler yayınlamaktadır. Varlık'taki bu görünüşten Garip'in yayınlanışına kadar geçen dönem hareketin hazırlık veya ilk dönemidir. İkinci devre, Garip'in yayınlanışından, hareketin önemli ismi olan Orhan Veli'nin yeniden halk şiiri motiflerine dönüşüyle şiirin gidişine yeni bir yön vermeye başladığı 1945'e kadar sürer. 1945'ten Orhan Veli'nin ölümüne kadar geçen devre ise Garip'in son ve üçüncü dönemidir. (Emiroğlu, 2008: 147 - 148) Bilge Ercilasun, Orhan Veli'nin Garip önsözündeki fikirlerini şöyle özetler:

1) Şiirde vezinle kafiye iptidai şeylerdir. Hakiki şiir için vezinle kafiye mutlaka lâzım olan unsurlar değildir.

2) Teşbih, istiâre de şiire gerekli değildir. Şair, gördüğünü herkesin kullandığı kelimelerle ifade etmesini bilmelidir.

3) Bugünkü Türk şiirinin yeni bir zevki ifade edecek yeni söyleyiş tarzlarına ihtiyacı vardır. Bunun için yapıyı temelinden değiştirmelidir.

4) Sanatta tedahül olmamalıdır. Şiir, resim, musiki gibi sanatların alanları birbirinden ayrıdır. Onun için birinin malzemesi olan bir şey, diğer tarafından kullanılmamalıdır. (Bu görüşüyle sembolizmi ve parnasizmi reddetmektedir.)

5) Şiirin en büyük kaynaklarından biri şuuraltıdır. (O, bu konuda sembolist değil sürrealist olduğunu söylemektedir.) (Akt. Uzunkaya, 2011: 32)

Konuşma dilinin serbestliğinden yararlanarak, günlük hayatı ve sıradan insanların şiirini yazan Garipçiler, bu yönleriyle gerçekten Türk şiirinde bir dönemeçtirler. Şiiri bütün söz sanatlarından kurtararak ölçü, kafiye ve diğer nazım şekillerine başvurmadan serbest bir anlayışla kendilerince bir terkibe ulaştırırlar. (Emiroğlu, 2008: 148) Terkibe ulaşma yolunda aldıkları hız, gerçeküstücülük öncesi (ve öncüsü) Fransız şiiri, varoluşçuluk ve Japon haikularından beslenmektedir. (Ay, 2009: 1239 - 1240)

İkinci Dünya Savaşı sonrasında her şeyden bıkan, yılgın, bezgin insan tipi, Orhan Veli'nin “Süleyman Efendi” sinde kendini gösterir. Bu durum geleneksel tarza uymamaktadır. Bu bağlamda “Garip” şiiri ilk yıllarından itibaren daha çok mutlu azınlığa seslenen, sanatlı

geleneksel şiirin karşısında olmuş, sanatsız şiir yapılabileceğini göstermek istemiş; ilk yıllardaki şiirlerinde de bunu göstermiştir. (Fedai, 2009:1003)

Garip hareketinin en önemli temsilcisi Orhan Veli Kanık'tır. Kanık'a göre şiir, *“Hayatı cemiyetlerin yeniden kuruluşlarıyla başlayan ve seyri cemiyetin bünyevî tebeddüllerine muvazi olan bir müessesedir.”* (Akt. Sazyek, 2006: 134) *“Şiir bir söz sanatıdır. Söz ne hubülü savtiyeden çıkan ses demektir, ne de yazının kağıt üzerindeki görünüşü. Sözün hikmeti vücudu mânalı oluşuna bağlıdır. Bu itibarla şiir ve mâna arasında münasebetlerin en âzamisi bulunacaktır.”* (Akt. Sazyek, 2006: 135) Kanık'a göre şair ise, bir şiir işçisidir. Sadece şiir üzerine eğilen, şiiri diğer türlerden ayrı bir yere koyarak onu değerlendiren, ona bir değer katan kişi şairdir ve şiir üzerinde belli sorumlulukları vardır: *“Şiir, hikayeden çok, nesirden çok yahut bir sanattan çok şiir olmalıdır. Bu da onun öteki sanatlardan farklı olan taraflarını anlamaya çalışmakla olur. Onu öbür sanatlardan ayıran özellikleri anladıktan sonra şair şiirin kendisiyle karşı karşıya demektir. Şiiri, gerçek şiiri meydana getirebilmek için nelerle cedelleşmesi gerektiğini ancak o zaman görür. İşçilik de ondan sonra başlar.”* (...) *“Bir şair her şeyden evvel şairliği ile hükümlendirilir. Her mesleğin erbabından, meslek bahsi konuşulduğu zaman, nasıl ilkin işinin erbabı olması istenirse, bir şairden de şiirin erbabı olması istenir.”* (Akt. Sazyek, 2006: 139)

Toplum için sanata inandığını savunan şair, bunu, *“ ‘Sanat sanat için midir, yoksa toplum için midir?’ der dururuz. Elbette toplum içindir. Toplum için olmayan bir şey yoktur ki, sanat olsun. Ama sanatın toplum için olması ne demek? Yani sanat toplumun meselelerini alsın, bunları halletsin, sonuçlarını da halka bildirsin öyle mi? Bunu pek kabul edemiyorum. Çünkü o işleri yapmak için elimizde başka araçlar var. Mesela edebiyat. Edebiyatla sanatı birbirinden ayırıyor musun? Diyeceksiniz. Birdenbire ayıramıyorum; ama ayırmak lazım geldiğine de inanıyorum.”* (Kanık, 2014: 165) sözleriyle ifade etmektedir.

“Ehemmiyetsiz şeylerle de uğraşırım,

Meşgul olmadığım “ehemmiyetsiz”

Sadece üdeba arasındadır.

Ne bileyim,

Belki daha bin bir huyum vardır...

Amma ne lüzum var

Hepsini sıralamıya?

Onlar da bunlara benzer.” (Kanık, 2012: 216)

Yaşadıklarını ve gördüklerini, hayat görüşünü yoğun olarak şiirlerine taşıyan ve okurlarının önüne seren Kanık, bu durumdan hiç şikayetçi değildir. Çünkü o, özel hayatında etrafında gözlemediği sahteciliğe o kadar düşmandır ki, en önemli ve ciddi işlerini bile şakadanmış gibi yapar. (Erdal, 2009:1137) Bu yaşam tarzı, onun şiirlerine dalgacı bir hava katmıştır. Yüzünden gülümseme eksik olmayan şair, hayat tarzını “Dalgacı Mahmut” şiirine yansıtmış gibidir:

“Dalga geçerim kimi zaman da,

O da benim vazifem;

Bir baş düşünürüm başımda,
 Bir mide düşünürüm midemde,
 Bir ayak düşünürüm ayağımda,
 Ne halledeceğimi bilemem.” (Kanık, 2012: 120)

Şairin bu dalgacı ve şakacı tutumu henüz İkinci Dünya Savaşı'nın yaşanmamış olması ile ilintilenebilir. Malumdur ki, Orhan Veli'nin de içinde bulunduğu nesil, bu savaşı tecrübe ettikten sonra daha silik, buhranlı ve karamsar bir hava kazanacak ve sanatçılar, bu hâllerini eserlerine yansıtmaya başlayacaklardır. Orhan Veli'nin 1945 sonrası eserlerinde Garip hareketi özelliklerinin azalması ve buhranlı denebilecek bu havanın görülmeye başlamasının sebebi budur.

Orhan Veli Kanık'ın Şiirlerinde Aşk ve Ölüm Temi

Şiirlerini içinden nasıl geliyorsa öyle, adeta okuruyla sohbet eder gibi yazan Orhan Veli, bu şiirlerin çoğunun merkezine insanı ve insanın yaşadıklarını alır. Çoğu zaman şiirlerinde yer verdiği insan da kendisidir. İçinde bulunulan hâlden kaçış, yolculuk, ulaşılmak istenene ulaşmak için rüyaların varlığına sığınmış, yalnızlık ve çocukluk günlerine duyulan özlem şiirlerinin başlıca temlerindenidir. Şairin şiirlerinde en çok kullandığı temler ise aşk ve ölümdür. Şair bu temleri bıçakla kesilmiş gibi çizgilerle birbirinden ayırmaz. Aksine sayılan temlerin bazen birkaçı bazen de birçoğu şiirde bir arada bulunur.

a) Aşk Temi:

Pek çok şiirde olduğu gibi Orhan Veli'de de aşk ve sevgili kutsaldır. Ancak aşk ve sevgilinin ele alınış tarzı oldukça naiftir. Bu da aşkın ne denli gerçek ve içten hissedildiğini okurlara gösterir. “Hicret” şiirinde yalnızlık içinde ve kendi halinde yaşayan bir adamın içinde bulunduğu şehri, bir de sevdiği olmasına rağmen, terk edip gitmesi anlatılır. Aşk bazen bir insanı bir şehirde tutmaya yetmez. Adeta bir hicrete kalkışan adam, gittiği yeni şehirde hayat normal bir şekilde akmasına rağmen sevdiğini düşünmekten kendini alamamaktadır:

“Şimdi kavak ağaçları görünüyor,
 Penceresinden,
 Kanal boyunca.
 Gündüzleri yağmur yağıyor;
 Ay doğuyor geceleri
 Ve Pazar kuruluyor, karşı meydana.
 Onunsa daima;
 Yol mu, para mı, mektup mu;
 Bir düşündüğü var.” (Kanık, 2012: 38)

Orhan Veli'nin aşk temini içeren kimi şiirleri erotik bir anlatıma sahiptir. Aşk; özlemiyle, kavuşmasıyla, çatışmasıyla, entrikasıyla beraber erotizmi de bünyesinde barındıran bir yapıya sahiptir. Ancak Orhan Veli, erotizmi içeren şiirlerinde adeta çapkın bir kişi hüviyetine

bürünmüştür. Fakat bu çapkın, çoğu zaman başka kadınların tahrikine kapılan bir çapkındır. “Şoförün Karısı” ve “Dedikodu” adlı şiirler bu duruma örnek olarak gösterilebilir:

“ Şoförün karısı, kıyma bana;
 El etme öyle pencereden,
 Soyunup dökünüp;
 Senin, eniştende gözün var;
 Benimse gençliğim var;
 Mapuslarda çürüyemem;
 Başımı belâya sokma benim;
 Kıyma bana.” (Kanık, 2012: 43)

“Kim söylemiş beni
 Süheylâ'ya vurulmuşum diye?
 Kim görmüş, ama kim,
 Eleni'yi öptüğümü,
 Yüksekaldırımında, güpegündüz?
 Melâhat'i almışım da sonra
 Alemdara gitmişim öyle mi?
 Onu da sonra anlatırım, fakat
 Kimin bacağını sıkmışım tramvayda?” (Kanık, 2012: 44)

Kimi zaman âşık olan insan, baharın verdiği neşe ile hayatına canlılık katar ve daha bir yaşama sevinci ile dolar. Her bahar, âşığın gönlüne aşk ve cesaret katar. Ancak aşk umutsuz ve imkânsız bir hâl aldysa bahar âşığın gönlüne ferahlık getirecek bir sebep olmaktan çıkar. O zamanlarda çiçeklerin açması, güneşin açması bile âşığın gönlünü hoş tutacak şeyler değildir. “Derdim Başka” adlı şiir bu duruma örnektir:

“Sanma ki derdim güneşten ötürü;
 Ne çıkar bahar geldiye?
 Bademler çiçek açıysa?
 Ucunda ölüm yok ya.
 Hoş olsa da korkacak mıyım zaten
 Güneşle gelecek ölümden?
 Ben ki her nisan bir yaş daha genç,
 Her bahar biraz daha âşığım;
 Korkar mıyım?
 Ah, dostum, derdim başka...” (Kanık, 2012: 48)

Elbette âşığın ve aşkın mevsimi ilkbahar, hüznün ve ayrılığın mevsimi ise sonbahardır. Ancak bazı anlar olur ki aşkın yeşermesi ve en güçlü halini kazanması için büyümlü anlardır. O anlara isim konamaz ve o anlarda sadece duygular konuşur. Şair “İstanbul İçin” şiirini alt başlıklarla dörde böler. Bu başlıklar Nisan, Arzular ve Hâtıralar, Böcekler ve Dâvet adlarını taşır. Nisan şiirinde şairin aşkın mevsimini ve o mevsimin en güzel aylarından birini övdüğü görülür:

“İmkânsız şey
Şiir yazmak,
Âşıkсан eğer;
Ve yazmamak,
Aylardan nisansa.” (Kanık, 2012: 53)

Dâvet adlı kısımda ise şair, aşkın büyümlü anlarından dem vurmaktadır:

“Bekliyorum
Öyle bir havada gel ki,
Vazgeçmek mümkün olmasın.” (Kanık, 2012: 53)

Orhan Veli, aşka kapılmanın ne denli güzel ve önemli bir his olduğunu şiirlerinde daima hissettirir. Aşk adeta Allah’ın kullarına bir lütfudur. Âşık olan insana çevresinde olan biten her şey güzel gelir. O güzellikler de âşığa can vesilesidir. “Ne Kadar Güzel” adlı şiir bu duruma örnektir:

“Çayın rengi ne kadar güzel,
Sabah sabah,
Açık havada!
Hava ne kadar güzel!
Oğlan çocuk ne kadar güzel!
Çay ne kadar güzel!” (Kanık, 2012: 54)

Aşk böylesine güzel bir duygudur; ama şair, aşkın her türlü için aynı fikirleri taşımaz. Aşk, insana mutluluk veren bir duygu olduğu kadar, onu hüzne ve karamsarlığa da sürükleyen bir duygudur da. “Sevdaya mı Tutuldum?” şiirinde bu durum örneklenmiştir:

“Benim de mi düşüncelerim olacaktı,
Ben de mi böyle uykusuz kalacaktım,
Sessiz, sedasız mı olacaktım böyle?
Çok sevdiğim salatayı bile
Aramaz mı olacaktım?
Ben böyle mi olacaktım?” (Kanık, 2012: 55)

Şair için aşk ile havaların durumu birbiriyle doğru orantılı gibidir. Eğer mutlu bir aşk yaşıyorsa hava güzeldir ya da havanın güzelliği güzel bir aşk yaşanması için uygundur. Güzel

havalar, bir insanı yoldan çıkararak, âşık edebile, işinden gücünden alıkoyabilen bir özelliktir. Güzel havalar, adeta insanın haylaz ama iyi kalpli dostudur. O dosta uymak insanı yoldan çıkarır. Şair, “Güzel Havalarda” şiirinde bu durumu anlatmakta ve dert yanmaktadır:

“Beni bu güzel havalarda mahvetti,
 Böyle havada istifa ettim
 Evkaftaki memuriyetimden.
 Tütüne böyle havalarda alıştım,
 Böyle havada âşık oldum;
 Eve ekmekle tuz götürmeyi
 Böyle havalarda unuttum;
 Şiir yazma hastalığım
 Hep böyle havalarda nüksetti;
 Beni bu güzel havalarda mahvetti.” (Kanık, 2012: 57)

Garip hareketinin karşısında olan şairler için Orhan Veli'nin pek çok şiiri edebilikten uzaktır. Nazım Hikmet'in şairane bir şiir olarak nitelediği “Tahattur” ise (Akt. Bağcı, 2001: 251), kimi çevreler tarafından sevgilinin “Mehlika Sultan” ıktan “Vesikalı Yarım” e dönüştüğü yozlaşmış bir şiir olarak algılanır. Şair bu şiirinde belâlı biri olan vesikalı yarı yüzünden sorunlar yaşayan, yüzü yaralanan kabadayı bir âşık rolündedir:

“Alnımdaki bıçak yarası
 Senin yüzünden;
 Tabakam senin yadigârın;
 “İki elin kanda olsa gel” diyor
 Telgrafın;
 Nasıl unutturum seni ben,
 Vesikalı yârim?” (Kanık, 2012: 93)

Orhan Veli'nin ilk şiirlerinden biri olan “Pazar Akşamları” nda âşık yoksuldur ve sevgilinin kendisine ilgi göstermeyişinin sebebi olarak da yoksulluğunu gösterir. Yoksulluktan kurtulsa bile aşkına karşılık bulamayacağını düşünen şair, asıl sorunun yoksulluktan ziyade sınıf farklılığı olduğunu bilmektedir:

“Şimdi kılıksızım, fakat
 Borçlarımı ödedikten sonra,
 İhtimal bir kat da yeni esvabım olacak
 Ve ihtimal sen
 Yine beni sevmeyeceksin.” (Kanık, 2012: 190)

Âşığın, bu duruma rağmen, aklının bir köşesinde tuttuğu bir karşılığı olacaktır. Âşık, yoksulluktan arınıp da sağlam bir maddiyat kazandığı takdirde, onun da gözü sevgiliyi görmeyecek ve aşkı silinip gidecektir:

“Bununla beraber Pazar akşamları
Sizin mahalleden geçerken,
Süslenmiş olarak,
Zannediyor musun ki ben de sana
Şimdiki kadar kıymet vereceğim?” (Kanık, 2012: 190)

b) Ölüm Temi:

Yazdıkları şiirlerin odak noktasına insanı ve onun yaşadıklarını yani kısaca hayatı yerleştiren Garip hareketi şairleri ve Orhan Veli Kanık, ilk dönem şiirlerinde ölümü de bir tem olarak şiirlerinde kullanmıştır. Ölümün bir tem olarak kullanılması, şiirlerinde hayatı önceleyen ve aksettiren şairler adına bir çelişki gibi görünse de, bu şairlerin ölme bakış açısı, hayatla iç içe ilerleyen, hayatın bir parçası olarak kabul edilen ve hayattan sonra başlayan süreç olan bir ölüm şeklindedir. (Sazyek, 2006: 211) Ölüm temi, ilk defa Garip hareketi ile iyimser bir anlatım kazanmış ve mizahî bir dille anlatılmıştır.

Orhan Veli'nin ses getiren şiirlerinden biri olan Kitabe-i Seng-i Mezar şiiri, şair tarafından üç parça halinde yazılmıştır. Şiirde, çirkin bir görünüşü olmasına rağmen bundan dolayı üzülmeyen, günahattan uzak bir şekilde kendi halinde yaşayan, ortalama bir vatandaş olan Süleyman Efendi'nin, ölümünden sonra şair tarafından anılışını anlatır. Süleyman Efendi her ne kadar günahkâr değilse de ayağındaki nasır onun canını yakmadıkça Allah'ın adını anmayan bir adamdır. Borçları vardır ama kimseden alacağı yoktur. Süleyman Efendi tipi, 2. Dünya Savaşı sonrası Türk halkının içinde bulunduğu durumu özetlemesi bakımından ele alınmıştır. Şair, bu tip ile halkın içinde Süleyman Efendi'ye benzer hayatlar yaşayan nice şahıs olduğunu ifade etmek istemiştir.

Şair “Kapalı Çarşı” adlı şiirini ablasını kaybetmiş bir kişinin ağzından yazar. İstanbul'un dünyaca ünlü bu çarşısında, bir giysi dükkanındadır. Bu dükkanda, fistanlar, gömlekler, gelin malzemeleri gibi elbiseler satılmaktadır. Bu malzemeler şaire, gelin olma yolunda iken ölen ablasını hatırlatmaktadır:

“Giyilmemiş çamaşırlar nasıl kokar bilirsin,
Sandık odalarında,
Senin de dükkanın öyle kokar işte.
Ablamı tanımazsın,
Hürriyette gelin olacaktı, yaşasaydı;
Bu teller onun telleri,
Bu duvak onun duvağı işte.
Ya bu camlardaki kadınlar?
Bu mavi mavi,

Bu yeşil yeşil fistanlı...” (Kanık, 2012: 102)

“Ölüme Yakın” şiirinde kişi, bir hasta odasında ve yalnızdır. Vakit akşam üstüdür ve kış mevsimidir. Yalnızlığın en çok hissedildiği mevsimdir kış. Fakir, kimsesiz bir kişinin ağzından yazılan bu şiirde kişi, hızlı ve şöhretli bir hayat yaşamış, aşkı da varlığı da yokluğu da tatmıştır. Ancak her şeyin sonu ölümdür. Ölümle beraber bütün kirler, sıkıntılar, hırslar temizlenip yok olacaktır:

“Bakma fakirmişim, kimsesizmişim;
-Akşamüstüne doğru, kış vakti-
Benim de sevdalar geçti başımdan.
Şöhretmiş,
Kadınmış, para hırsıymış;
Zamanla anlıyor insan dünyayı.
Ölürüz diye mi üzülüyoruz?
Ne ettik, ne gördük şu fâni dünyada
Kötülükten gayri?
Ölünce kirlerimizden temizlenir,
Ölünce biz de iyi adam oluruz;
Şöhretmiş, kadınmış, para hırsıymış,
Hepsini unuturuz.” (Kanık, 2012: 103)

“Rahat” şiirinde şair, hayata dair olan her şeyin ölüme de dair olduğunu ifade etmektedir. İnsanın varlığı, benliği hayatı ve ölümü birlikte idrak eder ve bünyesinde barındırır. İnsan hayatını yaşarken başına gelen bazı şeylerden şikayet etmektedir. Ancak bu sorun ve sıkıntılarının hepsi hayatın içinde var olan durumlardır ve insanın bunlar olmaksızın yaşaması imkansızdır:

“Şu kavga bir bitse dersin,
Acıkmasam dersin,
Yorulmasam dersin;
Çişim gelmese dersin
Uykum gelmese dersin;
Ölsem desene!” (Kanık, 2012: 138)

İki kısımdan oluşan “Yaşamak” adlı şiirde şairin yaşamının ve ölmenin zorluklarından dem vurduğu görülmektedir. İnsanoğlu günlük yaşamı içerisinde gerçekleştirdiği pek çok eylemden bunılır ve şikayet eder. İmkânsızlıklar, iş yoğunlukları nedeniyle feraha ermeyen, yaşadıkları aşk acılarıyla sebebiyle rahat bir nefes alamayan insanlar söz konusudur. Ancak şair, ölmenin de yaşamak kadar zor hatta belki daha zor bir gerçek olduğunu okurlarına aktarmaktadır:

“Biliyorum, kolay değil yaşamak;

Ama işte
Bir ölünün hâlâ yatağı sıcak,
Birinin saati işliyor kolunda.
Yaşamak kolay değil ya kardeşler,
Ölmek de değil;
Kolay değil bu dünyadan ayrılmak.” (Kanık, 2012: 149)

“Yokuş” adlı şiirinde şairin, ölümü bu kez zor bir gerçek olarak görmediği ve farklı bir fikir yapısı içinde olduğu görülür. Bu kez ölüm basitleştirilmiş, kolaylaştırılmış bir gerçektir. İnsanoğlu için kabul edilebilir bir durumdur. Aslında asıl anlatılmak istenen ise, günlük yaşamın çekilmez bazı zorlukları insanı, ölümü arar hâle getirmiştir:

“Öteki dünyada akşam vakitleri
Fabrikamızın paydos saatinde
Bizi evlerimize götüreceğ olan yol
Böyle yokuş değilse eğer
Ölüm hiç de fena bir şey değil.” (Kanık, 2012: 188)

“İhtiyarlık” adlı şiirde, ihtiyarlamış olan iki âşık birbirlerinin ellerini tutmuş hâlde durmaktadırlar. Başlarından hiç ayrılık geçmemiş olan ve aşkları boyunca pek de sıkıntı yaşamayan bu iki sevgili içinde buldukları anın kıymetini bilmeye çalışmaktadırlar. Çünkü ömrün sonu yaklaşmıştır ve bir süre sonra belki de bu sorunsuz aşk, ömür vadesi sebebiyle sona erecektir:

“İçelim! Madem ömrümüz hoş
Geçmiş, tatmamışız ayrılık;
Madem ne bardağımız kırık,
Madem ne de sürahimiz boş.
Bir gün ikimizden birimiz
İçmek veya doldurmak için
Burada olmayabiliriz.” (Kanık, 2012: 166)

Şairin “Uzun Bir İstirabın Sonunda Ve Bir Saadet Ânında Gelecek Ölümün Türküsü” adlı şiiri, Garip hareketinin hayata ve ölüme bakış tarzını özetleyen bir şiirdir. Bu şiirde şair, hayatın sonunu ve ölümü, bir başka oluşun ve sürecin başlangıcı olarak görmektedir. İnsanın geçirdiği günler, iyisiyle kötüsüyle, acısıyla mutluluğuyla, sanki bir denizdeymiş gibi dalgalıdır. Ölüm geldiğinde o günler artık bir sahile yani varış noktasına varır. Dünyada iken vaat edilen cennetin kapıları açılır ve cennet insanoğlunun son ve ebedi memleketi olur. Ömrün yaşayacağı asıl bahar mevsimi işte o zaman başlayacaktır:

“Açacağız nurdan kapılarını
Bugün vaat edilen cennetimizin.

En güzel, en son memleketimizin
 Bulacağız ışıktan pınarını.
 Gün vuracak baktığımız her yüze..
 Ve kızlar, kucaklarında çiçekler,
 Ebedî baharı getirecekler
 Bu yeni başlıyan ömrümüze.” (Kanık, 2012: 167)

Sonuç

Cumhuriyet devri şairlerinden Orhan Veli Kanık, 1940'lı yılların aydın tipini oluşturan, yazdığı şiirlerle ve fikirleriyle yaşadığı dönemin genç şair ve yazar adaylarına ışık tutmuş, Türk şiirine farklı bir yön vermeyi denemiş ve bunu da başarmış, türlü kesimlerin olumlu anlamda ilgisine mazhar olurken bazı kesimlerin de şiddetli bir şekilde tepkisini çekmiş, önemli bir isimdir. Türkçeyi oldukça iyi kullanmış, basit, sade bir dil peşinde olmuş, üslubunu gelenekten uzak tutmaya çalışmış ve böylece kendine göre yeni bir şiir dili oluşturmayı başarmıştır.

Orhan Veli Kanık; Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday ile birlikte Garip hareketi adı verilen hareketi başlatmışlar ve bu hareket ile birlikte Türk şiirinde şiirin konusu genişletilmiştir. Basmakalıp ifadeler ve tasvirler, yerini alelade kelimelere ve içten, samimi bir söyleyişe bırakmıştır. Halkın anlayabileceği bir dille yazılan bu tarz şiirlerde cımbız, nasır gibi basit kelimelerin kullanılması Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon gibi isimlerce tepkiyle karşılanmış; ancak bu tepkiler okurlar üzerinde ters etki yapmış ve Garip şairlerinin okunurluğu giderek artmıştır.

Orhan Veli'nin şiirleri geleneğin devamı olan ve geleneğin karşısında duran şiirler olarak ikiye ayrılabilir. İlk dönemlerde geleneğe bağlı kalan, eski şekilleri ve mevzuları bünyesinde barındıran şiirler yazan Kanık, daha sonraki dönemde kendi şiir geleneğini oluşturmuştur. Vezin, kafiye, teşbih gibi özelliklerden şiirini uzaklaştırmış, humour, ironi, nükte gibi olguları şiirinin bünyesine yerleştirmiştir.

Orhan Veli'nin aşk temini işleyen şiirlerinde aşkın kutsal bir mahiyet kazandığı görülür. Bazı şiirlerde ise anlatıcı, çapkın bir âşık kimliğindedir ve onu tahrik eden aslında etrafındaki kadınlardır. Erotik olarak nitelenebilecek bu şiirlerde aşk kutsallıktan uzaklaşmıştır. Diğer pek çok aşk şiirinde âşık olan kişi büyük bir yalnızlık içindedir. Bu yalnızlık, onu başka şehirlere gitmeye ve sevgilinin bulunduğu ortamdaki uzaklaşmaya sevk edebilir. Kimi zaman da aşk, karamsar bir ruh hâli içinde olan âşığa yaşama sevinci ve umut verir. Hayata bakışı aşk sayesinde değişen âşık adeta dünyaya yeniden gelmiş gibi olur. Aşk çoğunlukla bahar mevsiminde kişiyi âşık eder.

Ölüm teminin işlendiği Orhan Veli şiirlerinde ise ölümün bir son değil bir başlangıç olarak düşünüldüğü görülür. Bu durum şiirlerin tamamı için söylenemese de şiirlerin çoğunda durum böyledir. Ölüm, yaşamın insanda oluşturduğu kirleri, bozuklukları, yanlışlıkları temizleyen, insanı bu eksikliklerden arındıran bir yeniden başlangıç gibidir. Hayata dair olan her şey aslında ölüme de dairdir. Hayatla ölüm ayrı düşünülemez, adeta kol kola gezerler. O yüzden içinde bulunulan hâlden keyif almaya çalışmak, o hâlin kıymetini bilmek lazımdır.

Orhan Veli'nin kimi şiirlerinde bu temler ayrı ayrı kullanılmakta iken kimi şiirlerinde ise bu iki temin aynı anda kullanıldığı görülmektedir. Hatta birçok tem, Orhan Veli'nin birçok

şiiirinde aynı anda kullanılabilmektedir. Şiiire özgü unsurları kullanmada gayet serbest hareket eden şiiir, tem kullanımında da aynı tarzı devam ettirmiştir.

KAYNAKLAR

- AYDIN, Ahmet, (2014), Orhan Veli'nin "Eskiler Alıyorum" Şiiirine Eleştirel Bir Yaklaşım, ASOSJOURNAL, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, İstanbul.
- AYTAŞ, Gıyasettin, (1995), Değerlendirmeler: Bilge Ercilasun: Orhan Veli Kanık (Hayatı, Sanatı ve Eserlerinden Seçmeler), (Kitaplar - Tenkit), Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, S. 525. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- BAĞCI, Rıza, (2001), Orhan Veli ve Geleneksel Türk Şiiiri, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.9. Konya.
- BEZİRCİ, Asım, (2003), Orhan Veli Yaşamı, Kişiliği, Sanatı, Eserleri, Evrensel Basım Yayın, İstanbul.
- EMİROĞLU, Öztürk, (2008), Türkiye'de Edebiyat Toplulukları, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ENGİNÜN, İnci, (2008), Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- ERCİLASUN, Bilge, (1994), Orhan Veli Kanık (Hayatı, Sanatı ve Eserlerinden Seçmeler), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- ERDAL, Kelime, (2009), Çocuk Edebiyatı Türlerinin Kullanımı Açısından Orhan Veli Kanık'ın Eserlerine Bir Bakış, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature And History of Turkish or Turkic, Volume 4 / 1-I, Winter.
- FEDAİ, Özlem, (2009), Garip ve İkinci Yeni Şiiirinde Bir Kaynak Olarak Humour ve İroni, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature And History of Turkish or Turkic, Volume 4 / 1-I, Winter.
- KANIK, Orhan Veli, (2012), Bütün Şiiirleri, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- KANIK, Orhan Veli, (2014), Şiiirin İşi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- KORKMAZ, Ramazan, (2007), Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı, Grafiker Yayınları, Ankara.
- MUMCU AY, Yasemin, (2009), Türk Şiiirinde Garip Hareketi, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature And History of Turkish or Turkic, Volume 4 / 1-II, Winter.
- NECATİGİL, Behçet, (2007), Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Varlık Yayınları, İstanbul.
- SAZYEK, Hakan, (2006), Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiirinde Garip Hareketi, Akçağ Yayınları, Ankara.
- UZUNKAYA, Uğur, (2011), Orhan Veli'nin Kitabe-i Seng-i Mezar'larında Metinlerarası İlişkiler, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, Ankara.
- YILMAZ, Arif, (2011), Orhan Veli'de "Kaçış", Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.10. Gaziantep.